

Dr. Bogomir Kovač:

Strel v koleno

**Kriminalizacija poslovnega
neuspeha je kriminalna
odločitev slovenske politike**

EU in Slovenija sta se pri reševanju sedanje krize s kopico razvojnih dokumentov zapisali podjetništvu in konkurenčnosti. Slovenija pa se je v zadnjih letih spremenila v podjetniško problematično državo. Izvrsten dokaz je čudaška in nevarna rešitev novele ZGD-F1, ki zapoveduje, da lastniki in nadzorniki, podjetniki in menedžerji desetletje ne smejo opravljati svojih poslovnih funkcij, če so bili soudeleženi in soodgovorni za stečajne postopke družb. Toda propadi podjetij so normalni del tržnega darvinizma, ker je poslovno tveganje pač kontrapunkt podjetniški inovativnosti. Dolgoročne krizne razmere množijo stečaje, hkrati pa povpraševanje po dobrih kriznih menedžerjih narašča. Če združimo oboje, se je Slovenija pravkar ustrelila v koleno. V kriznem požaru se zavestno odreka gasilcem, ker zmedeni parlamentarci pač ne razlikujejo med poslovnimi piromani in normalnimi poslovneži.

Začnimo z abecedo. Pred domala tremi desetletji so mi na znameniti podjetniški šoli Babson College v ZDA predstavili podjetnike, ki so bili uspešni s pomočjo svojih poslovnih neuspehov. Sporočilo je bilo šokantno. Na trgu je pomembno dolgoročno preživetje, polno vzponov in padcev, bankrot je normalni del poslovnega življenja, najbolj cenijo tiste, ki so svoja podjetja uspešno prodali, še bolj pa one druge, ki so zavozili in začeli znova. Če je podjetje vezano večnemu stremljenju deležnikov k njegovemu preživetju, potem „stečaj“ pomeni prej njegovo radikalno prestrukturiranje kot dokončno likvidacijo. Ljudje, ki poslovno preživijo prvo ali drugo, pa so junaki in ne osramočeni poraženci. To je seveda optimistična plat zgodbe.

V ZDA v normalnih okoliščinah povprečno bankrotira 30.000 organizacij med okoli 15 milijoni poslovnih subjektov, tretjina odstotka naraste za petkrat v času kriz. Hkrati pa je v predstečajnih postopkih prestrukturiranja in preživetja od 5 do 10 odstotkov vseh podjetij (gre za znamenito 11. poglavje ameriške stečajne zakonodaje). Na obeh straneh nastopa na sto tisoče menedžerjev in podjetnikov kot nosilcev kriznega menedžmenta, kjer ni natančne ločitve med pogrebcami in reševalci družb. In tako je tudi drugod v državah OECD, tudi v Sloveniji. V zadnjih desetih

letih je pri nas v stečaju končalo domala 7000 podjetij, povprečno več kot 50 na mesec, njihovo število pa je posebej naraslo v obdobju 2003-2005 in v zadnjih treh letih, ko imamo tudi do 1000 stečajev na leto.

Težava je seveda v tem, da so letos pomladi politiki v DZ, prednjačili so ekonomski populist iz SLS, na tej točki pomešali hruške in jabolka. Zakonski sklep, da funkcije direktorja ali nadzornika družbe ne more opravljati nihče, ki je v preteklosti odgovoren za stečaj ali prisilno poravnava, je sprt s tržno in podjetniško logiko. Politiki so očitno želeli preprečiti nekaterim direktorjem in lastnikom, da bi izčrpavali svoje družbe s prenosom dejavnosti in financ na obvodna podjetja. Predpostavka domnevne objektivne odgovornosti menedžerjev, podjetnikov in lastnikov v insolventnih postopkih naj bi preprečila tudi sodna izigravanja, saj sedaj velja obraten dokazni postopek. V nepravdnem postopku morajo direktorji in nadzorniki dokazati, da so ravnali pošteno in gospodarno, medtem ko jim sodišča po uradni dolžnosti odvzamejo pooblastila, prepovejo opravljanje vodenja družb in jih postavijo na menedžersko smetišče.

Težav teh zakonskih korporativnih neumnosti ni konca ne kraja in še sreča, da jih praktično ne bo mogoče uveljaviti, ne za nazaj, ker sodišča teh podatkov o menedžerjih nimajo, ne za naprej, ker takšnih rešitev, pravne in poslovne prakse, ne srečate nikjer. Slabe menedžerje običajno odstavijo lastniki. Če so to dvojne osebe, kar se je zgodilo pri naših menedžerskih prevzemih, jih lahko ustavijo upniki ali drugi deležniki z različnimi insolventnimi in pravnimi postopki. Edini pravi in končni razsodnik pa je ob zaključkih insolventnih postopkov sodišče, ki lahko vedno ugotavlja in sankcionira tudi neposredno menedžersko ali nadzorniško krivdo ter tudi prepove opravljanje poslovanja in nadzovanja družb. Neodgovornost je treba torej dokazati in ne predpostavljati, še posebej če se nanaša na prepoved poklica.

Če torej menedžerji predlagajo insolventne postopke, da bi nadaljevali s prestrukturiranjem družbe, bodo kaznovani že vnaprej. Novi krizni menedžerji najverjetneje ne bodo želeli prevzeti tveganj, ker bodo doživeli enako usodo. In tako smo v

najodločilnejšem trenutku izhoda iz krize onemogočili normalno delovanje kriznega menedžmenta. Bomo pri 1000 insolventnih postopkih na leto odvzeli dovoljenja 3000 menedžerjem in bomo v treh letih ostali brez domačih poslovnih vodstev? Končni paradoks vseh domačijskih ekonomskih nacionalizmov tiči prav tu. V imenu beda-ste obrambe pred domačimi „tajkuni“ bomo dobili tuje. In kaj storiti? Pohiteti s stečaji pred uveljavljanjem ZGD, ustanoviti holdinge, slamnata podjetja v tujini ali pa mrežo mikro družb, ki imajo še rešljiv položaj? Vse rešitve so neumnost!

Kriminalizacija poslovnega neuspeha v ZGD-F je kriminalna odločitev slovenske politike. Nerazumevanje tržne ekonomije in prava je njen temelj, najbolj nevarno pa je popolno blokiranje kriznega vodenja,

ki ga že tako ne obvladamo dobro. Morda pa bi bilo treba to načelo sprejeti za politike. Če bodo izvoljeni, so krivi, potem pa naj dokažejo, da so boljši, kot mislimo. x

V kriznem požaru se Slovenija zavestno odreka gasilcem, ker zmedeni parlamentarci pač ne razlikujejo med poslovnimi piromani in normalnimi poslovneži.